

A SZOCIÁLIS KÉSZSÉGEK ÉS KÉPESSÉGEK VIZSGÁLATI MÓDSZEREI ÓVODÁS KORBAN

Zsolnai Anikó

SZTE Neveléstudományi Intézet, SZTE Szociális Kompetencia Kutatócsoport

B2

Kulcsszavak: szociális készségek; óvodáskor; mérőeszközök

A társas viselkedés sikerességét alapvetően a szociális készségek és képességek fejlettsége határozza meg, ezért ezek tudatos, tervszerű fejlesztésére már az óvodában, s ezt követően az iskolai évek során folyamatosan szükség van. A szociális készségek és képességek fejlődése leginkább gyermekkorban befolyásolható, így szükség van azokra az empirikus kutatásokra, amelyek különböző életkorban vizsgálják a szociális kompetencia összetevőinek fejlettségét és fejlődését. Mivel az óvodáskor a szociális kompetencia fejlődése szempontjából meghatározó (Broadhead, 2004; Chen, French és Schneider, 2006), az előadás azon mérőeszközök bemutatására fókuszál, amelyek ebben az életkorban eredményesen használhatók.

Az előadás bevezető részében a szociális kompetencia mérési tradícióit, majd a vizsgálatok során alkalmazott mérési technikákat és eljárásokat – önjellemzés, önértékelés, mérőskála, szociometria, megfigyelés, interjú – mutatjuk be a nemzetközi szakirodalom (Cillesen és Bellmore, 2004; Semrud-Clikeman, 2007.) alapján. Az előadás második felében hazai vizsgálatok (pl. Nagy, Józsa, Fazekasné és Vidákovich, 2002; Józsa és Zentai, 2007) tükrében elemezzük a szociális kompetencia mérési lehetőségeit és problémáit óvodáskorú gyermekek körében. Az előadás harmadik részében azokat a mérési technikákat mutatjuk be, amelyeket óvodásokkal végzett különböző vizsgálataink során alkalmaztunk. (1) 119 főnyi, 3-7 éves kisgyermekek körében végzett, Szociális és érzelmi készségek alakulása óvodás korban című keresztmetszeti vizsgálatunk során a Szociális készségek kérdőívet (Tremblay, 1992) és a Szociometria című (Pistorio, 2006) mérőeszközt használtuk. (2) Az agresszív és proszociális viselkedés alakulása 3-7 éves korban című kutatásunk 29 főre terjedt ki, és az adatfelvétel során a Megküzdési stratégiák kérdőívet (Zsolnai és Lesznyák, 2006), valamint a Társas problémahelyzetek modellezése bábokkal mérőeszközt (Murphy és Eisenberg, 1997) alkalmaztuk. A mérőeszközök kapcsán rámutatunk azokra a nehézségekre (külföldi mérőeszközök hazai adaptálása, életkori sajátosságok, új mérőeszközök készítése), amelyek a mérési eljárások alkalmazása során felvetődtek.

A bemutatott kutatások jelentőségét az adja, hogy alapját képezik olyan fejlesztő programok kidolgozásának, amelyek hatékonyan fejlesztik az ebbe a korosztályba tartozó gyermekek szociális készségeit és képességeit. Ez a hazai viszonyok ismeretében különösen fontos, hisz kevés olyan fejlesztő program került eddig kidolgozásra, amely megfelelő mérési háttérrel rendelkezik.